

Υπόθεση C-462/20

Αίτηση προδικαστικής αποφάσεως

Ημερομηνία καταθέσεως:

25 Σεπτεμβρίου 2020

Αιτούν δικαστήριο:

Tribunale di Milano (Ιταλία)

Ημερομηνία της αποφάσεως του αιτούντος δικαστηρίου:

14 Σεπτεμβρίου 2020

Προσφεύγουσες:

Associazione per gli Studi Giuridici sull'Immigrazione (ASGI)

Avvocati per niente onlus (APN)

Associazione NAGA - Organizzazione di volontariato per l'Assistenza Socio-Sanitaria e per i Diritti di Cittadini Stranieri, Rom e Sinti

Καθών:

Presidenza del Consiglio dei Ministri – Dipartimento per le politiche della famiglia

Ministero dell'Economia e delle Finanze

TRIBUNALE DI MILANO - Sezione Lavoro (Πρωτοδικείο Μιλάνου - Τμήμα εκδίκασεως εργατικών διαφορών, Ιταλία)

[παραλειπόμενα]

Στο πλαίσιο της δίκης:

- ASGI - Associazione per gli Studi Giuridici sull'Immigrazione APN - Avvocati per niente onlus
- ASSOCIAZIONE NAGA - Organizzazione di volontariato per l'Assistenza Socio-Sanitaria e per i Diritti di Cittadini Stranieri, Rom e Sinti

[παραλειπόμενα]

Προσφεύγουσες

Κατά

- Presidenza del Consiglio dei Ministri) - Dipartimento per le politiche della famiglia (Προεδρίας του Υπουργικού Συμβουλίου - Τμήματος Οικογενειακής Πολιτικής)
- Ministero dell'economia e delle finanze (Υπουργείου Οικονομίας και Οικονομικών)

αμφότεροι εκπροσωπούμενοι και επικουρούμενοι από την Avvocatura dello Stato (Νομικό Συμβούλιο του Κράτους, Ιταλία), [παραλειπόμενα]

Καθών

[παραλειπόμενα]

ΕΚΘΕΤΕΙ

1 – Το εθνικό δίκαιο και τα πραγματικά περιστατικά.

Το άρθρο 1, παράγραφος 391, του νόμου 208/2015, όπως τροποποιήθηκε με τον νόμο 145/2018, ορίζει τα εξής: «Από το έτος 2016 θεσπίζεται η κάρτα οικογενείας, η οποία προορίζεται για οικογένειες που αποτελούνται από Ιταλούς υπηκόους ή από υπηκόους κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης νομίμως διαμένοντες στην ιταλική επικράτεια, με τρία τουλάχιστον φιλοξενούμενα τέκνα που δεν έχουν υπερβεί το εικοστό έκτο έτος της ηλικίας τους. Η κάρτα χορηγείται κατόπιν αιτήσεως των οικογενειών, σύμφωνα με τους όρους και τις προϋποθέσεις που ορίζονται με πρωθυπουργικό διάταγμα ή με απόφαση του Υπουργού Οικογενειακών Υποθέσεων και Ζητημάτων Αναπηρίας, με τη σύμφωνη γνώμη του Υπουργού Οικονομίας και Οικονομικών, το οποίο εκδίδεται εντός τριών μηνών από την ημερομηνία έναρξης ισχύος της παρούσας διάταξης. Η κάρτα αυτή δίνει πρόσβαση σε εκπτώσεις για την αγορά αγαθών και την παροχή υπηρεσιών ή σε μειώσεις χρεώσεων που εφαρμόζονται από δημόσιους και ιδιωτικούς φορείς που συμμετέχουν στην πρωτοβουλία. Οι φορείς που συμμετέχουν στην πρωτοβουλία, οι οποίοι προσφέρουν εκπτώσεις ή μειώσεις μεγαλύτερες από αυτές που εφαρμόζονται συνήθως στην αγορά, επιτρέπεται να αξιοποιήσουν τη συμμετοχή τους στην πρωτοβουλία αυτή για σκοπούς εμπορικής προώθησης και για διαφήμιση».

Η διάταξη αυτή τέθηκε σε εφαρμογή με το κυβερνητικό διάταγμα [παραλειπόμενα] της 27ης Ιουνίου 2019. Το ως άνω διάταγμα προβλέπει ότι οι ενδιαφερόμενοι λαμβάνουν την «κάρτα οικογενείας» από το Τμήμα Οικογενειακής Πολιτικής της Προεδρίας του Υπουργικού Συμβουλίου, κατόπιν ειδικής αίτησης. Η αίτηση πρέπει να υποβληθεί μέσω ιστοτόπου και σε αυτήν ο

αιτών πρέπει να δηλώσει ότι πληροί τις προϋποθέσεις που προβλέπονται από τον νόμο, ειδικότερα δε ότι έχει την ιδιότητα του Ιταλού υπηκόου ή υπηκόου [σελ. 2 του πρωτοτύπου] κράτους μέλους της Ε.Ε. με νόμιμη κατοικία στην Ιταλία. Ο ιστότοπος ενεργοποιήθηκε προσφάτως [παραλείπόμενα]. Η Avvocatura dello Stato ανέφερε ότι τον εν λόγω ιστότοπο διαχειρίζεται η εταιρία Sogei s.p.a., η οποία είναι *in house* εταιρία και ανήκει εξ ολοκλήρου στο Υπουργείο Οικονομικών.

Δημόσιοι και ιδιωτικοί προμηθευτές αγαθών και υπηρεσιών (οι έμποροι, παραδείγματος χάριν) μπορούν να συμμετάσχουν οικειοθελώς στην πρωτοβουλία αυτή. Προς τούτο, μπορούν να συνάψουν σύμβαση με το Τμήμα Οικογενειακής Πολιτικής της Προεδρίας του Υπουργικού Συμβουλίου. Οι φορείς αυτοί δεσμεύονται να παρέχουν στους κατόχους της κάρτας έκπτωση ύψους τουλάχιστον 5% στη λιανική τιμή, για ορισμένα αγαθά και υπηρεσίες που έχουν επιλεγεί από τους ίδιους τους φορείς. Το όνομα των φορέων που μετέχουν στην πρωτοβουλία δημοσιεύεται στον ως άνω ιστότοπο.

Στο άρθρο 90bis της πράξης νομοθετικού περιεχομένου 18/2020, το οποίο εισήχθη με τον κυρωτικό νόμο 27/2020, προβλέφθηκε ότι «[γ]ια το έτος 2020 η κάρτα οικογενείας του άρθρου 1, παράγραφος 391, του νόμου 208 της 28ης Δεκεμβρίου 2015, προορίζεται για οικογένειες με τουλάχιστον ένα συντηρούμενο τέκνο». Η διάταξη θεσπίστηκε μαζί με άλλα μέτρα αντιμετώπισης των οικονομικών και κοινωνικών επιπτώσεων της πανδημίας του COVID-19. Η διάταξη αυτή μείωσε τον απαιτούμενο αριθμό συντηρούμενων τέκνων, όμως δεν τροποποίησε τα λοιπά χαρακτηριστικά της «κάρτας οικογενείας», ειδικότερα δε τις προϋποθέσεις περί ιθαγένειας του αιτούντος. Εν πάση περιπτώσει, οι διάδικοι επιβεβαίωσαν ότι στην πραγματικότητα, επί του παρόντος, δεν δίνεται η δυνατότητα σε υπηκόους τρίτων χωρών να υποβάλουν αίτηση για τη χορήγηση της «κάρτας οικογενείας».

Στις 31 Μαρτίου 2020 η ένωση ASGI, από κοινού με άλλες δύο ενώσεις οι οποίες δεν περιλαμβάνονται στους προσφεύγοντες, απέστειλε επιστολή στο Τμήμα Οικογενειακής Πολιτικής της Προεδρίας του Υπουργικού Συμβουλίου. Σε αυτήν επέκρινε το γεγονός ότι η ως άνω ρύθμιση περί «κάρτας οικογενείας» συνιστά διακριτική μεταχείριση, λόγω ιθαγένειας ή εθνότητας, των υπηκόων τρίτων χωρών και αντιβαίνει στο άρθρο 11 της οδηγίας 2003/109/ΕΚ, στο άρθρο 24 της οδηγίας 38/2004/ΕΚ, στο άρθρο 29 της οδηγίας 95/2011/ΕΕ και στο άρθρο 12 της οδηγίας 98/2011/ΕΕ. Ως εκ τούτου, η ASGI ζήτησε να μείνει ανεφάρμοστος ο νόμος για τη θέσπιση της «κάρτας οικογενείας», στο μέτρο που δεν επιτρέπει τη χορήγησή της σε υπηκόους τρίτων χωρών οι οποίοι τελούν σε κατάσταση προστατευόμενη από τις προαναφερθείσες οδηγίες.

Επιπλέον, ζήτησε το άρθρο 90bis της πράξης νομοθετικού περιεχομένου 18/2020 να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι κατήγησε όλες τις προϋποθέσεις εκτός από την ύπαρξη τουλάχιστον ενός συντηρούμενου τέκνου.

Η επιστολή δεν έλαβε απάντηση. Κατόπιν τούτου, οι προσφεύγουσες ενώσεις άσκησαν προσφυγή ενώπιον του παρόντος δικαστηρίου δυνάμει της ειδικής διαδικασίας για διαφορές που αφορούν τη διακριτική μεταχείριση.

2 - Τα αιτήματα των προσφευγουσών ενώσεων.

Οι προσφεύγουσες ενώσεις διατείνονται ότι το εθνικό δίκαιο περί της «κάρτας οικογενείας» έρχεται σε αντίθεση με τις ακόλουθες διατάξεις του δικαίου της Ε.Ε., καθότι δεν επιτρέπει τη χορήγησή της σε ορισμένες κατηγορίες υπηκόων τρίτων χωρών.

- I. Άρθρο 11, παράγραφος 1, στοιχείο δ' της οδηγίας 2003/109/ΕΚ, στο μέτρο που, κατά τις προσφεύγουσες, η «κάρτα οικογενείας» εμπίπτει στις έννοιες της «κοινωνικής ασφάλισης, της κοινωνικής αρωγής και της κοινωνικής προστασίας» που προβλέπονται από την εν λόγω διάταξη. Εξάλλου, το ιταλικό κράτος δεν έκανε ρητώς χρήση της δυνατότητας παρέκκλισης που προβλέπεται στο άρθρο 11, παράγραφος 4 της οδηγίας. Συνεπώς, δεν είναι σύννομος ο αποκλεισμός των επί μακρόν διαμενόντων υπηκόων τρίτων χωρών από το δικαίωμα να αποκτήσουν την «κάρτα οικογενείας».
- II. Άρθρο 12, παράγραφος 1, στοιχείο ε' της οδηγίας 2011/98/ΕΕ, σε συνδυασμό με το άρθρο 1, στοιχείο κστ' και το άρθρο 3[, παράγραφος 1], στοιχείο ι' του κανονισμού (ΕΚ) 883/2004, στο μέτρο που, κατά τις προσφεύγουσες, η «κάρτα οικογενείας» εμπίπτει στις «οικογενειακές παροχές», όπως ορίζονται από τον κανονισμό (ΕΚ) 883/2004. Για τέτοιου είδους παροχές προβλέπεται ίση μεταχείριση μεταξύ των υπηκόων του κράτους μέλους και των υπηκόων τρίτων χωρών στους οποίους αναφέρεται το άρθρο 3, παράγραφος 1, στοιχεία β' και γ' της οδηγίας 2011/98/ΕΕ. Κατά τις προσφεύγουσες, δεν είναι κρίσιμος ο τρόπος χρηματοδότησης της παροχής: αυτή εμπίπτει στην αυτοτελή έννοια της «κοινωνικής ασφάλειας» του δικαίου της Ε.Ε. Συνεπώς, δεν είναι σύννομος ο αποκλεισμός από το δικαίωμα απόκτησης της «κάρτας οικογενείας» των υπηκόων τρίτων χωρών που είναι κάτοχοι της ενιαίας άδειας δυνάμει της οδηγίας 2011/98/ΕΕ.

[σελ. 3 του πρωτοτύπου]

- III. Άρθρο 14, παράγραφος ε' της οδηγίας 2009/50/ΕΚ, σε συνδυασμό με το άρθρο 1, στοιχείο κστ' και το άρθρο 3, [παράγραφος 1,] στοιχείο ι' του κανονισμού (ΕΚ) 883/2004, στο οποίο πρέπει να θεωρείται ότι γίνεται παραπομπή σύμφωνα με το άρθρο 90 του κανονισμού αυτού, το οποίο αντικατέστησε τις προηγούμενες παραπομπές στον κανονισμό 1408/71/ΕΟΚ. Τούτο για τους ίδιους λόγους και με τις ίδιες συνέπειες που παρατίθενται ανωτέρω στο σημείο II, όσον αφορά τους υπηκόους τρίτων χωρών κατόχων της «μπλε κάρτας της ΕΕ». Η αναφορά, στο δικόγραφο της προσφυγής, στην οδηγία 2000/50/ΕΚ πρέπει να θεωρηθεί ότι έγινε εκ παραδρομής, όπως προκύπτει αμέσως από την αναφορά στους «αλλοδαπούς υψηλής ειδίκευσης».

- IV. Άρθρο 24, παράγραφος 1 της οδηγίας 2004/38/EK, καθότι, κατά τις προσφεύγουσες, η παροχή εμπίπτει στην έννοια της «κοινωνικής ασφάλειας», η οποία εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής των Συνθηκών. Συνεπώς, δεν είναι σύνομος ο αποκλεισμός από την «κάρτα οικογενείας» υπηκόου τρίτης χώρας μέλους οικογενείας που εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας 2004/38/EK.
- V. Άρθρο 29 της οδηγίας 2011/95/EE καθότι, κατά τις προσφεύγουσες, η «κάρτα οικογενείας» εμπίπτει στην έννοια της «κοινωνικής αρωγής» στην οποία αναφέρεται το άρθρο αυτό. Οι προσφεύγουσες διευκρινίζουν ότι η Ιταλία δεν έκανε χρήση της δυνατότητας που παρέχεται από το άρθρο 29, παράγραφος 2, της οδηγίας 2011/95/EE, να περιορίσει την ίση μεταχείριση μόνο στα βασικά ευεργετήματα. Συγκεκριμένα, το άρθρο 27, παράγραφος 1, του νομοθετικού διατάγματος 251/2007 προβλέπει ότι: *«[ο]ι αναγνωρισμένοι πρόσφυγες και δικαιούχοι επικουρικής προστασίας έχουν δικαίωμα ίσης μεταχείρισης με τους Ιταλούς υπηκόους όσον αφορά ζητήματα κοινωνικής αρωγής και ιατρικής περίθαλψης»*. Η διάταξη αυτή δεν τροποποιήθηκε από το νομοθετικό διάταγμα 18/2014, με το οποίο μεταφέρθηκε στην εσωτερική έννομη τάξη η οδηγία 2011/95/EE. Από τα παραπάνω προκύπτει ότι δεν είναι σύνομος ο αποκλεισμός των υπηκόων τρίτων χωρών δικαιούχων διεθνούς προστασίας από την «κάρτα οικογενείας».

Κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, ο δικηγόρος των προσφευγουσών ενώσεων διευκρίνισε ότι η αντίθεση της εθνικής νομοθεσίας προς το δίκαιο της Ε.Ε., σύμφωνα με τα προαναφερθέντα σημεία I, II και III, θα υφίστατο ακόμη και στην περίπτωση που η χορήγηση της «κάρτας οικογενείας» θα έπρεπε να θεωρηθεί ως «υπηρεσία», κατά το άρθρο 11, παράγραφος 1, στοιχείο στ' της οδηγίας 2003/109/EK, το άρθρο 12, στοιχείο ζ' της οδηγίας 2011/98/EE και το άρθρο 14, παράγραφος 1, στοιχείο ζ' της οδηγίας 2009/50/EK.

Οι προσφεύγουσες θεωρούν ότι όλες οι ανωτέρω οδηγίες περιέχουν, από την άποψη που ενδιαφέρει εν προκειμένω, σαφείς, συγκεκριμένους και χωρίς αιρέσεις κανόνες. Συνεπώς, παράγουν άμεσο αποτέλεσμα στην εθνική έννομη τάξη.

Ως εκ τούτου, οι προσφεύγουσες ζητούν το παρόν δικαστήριο να αφήσει ανεφάρμοστη την εθνική ρύθμιση, στο μέτρο που αποκλείει από την παροχή με την ονομασία «κάρτα οικογενείας» τις ως άνω κατηγορίες υπηκόων τρίτων χωρών. Συνεπώς, ζητούν από το παρόν δικαστήριο να διατάξει τις καθών διοικητικές αρχές να τροποποιήσουν τον κυβερνητικό κανονισμό που εκδόθηκε με διάταγμα της [27ης] Ιουνίου 2019 και να επιτρέψουν στα εν λόγω πρόσωπα να αποκτήσουν την «κάρτα οικογενείας».

3. Οι υπερασπιστικοί ισχυρισμοί της *Avvocatura dello Stato*.

Η *Avvocatura dello Stato* [παραλειπόμενα] [διαδικασία] έλαβε θέση επί της ουσίας των αιτημάτων που υποβλήθηκαν από τις προσφεύγουσες.

Όσον αφορά τη νομοθετική μεταβολή που επέφερε η πράξη νομοθετικού περιεχομένου 18/2020, οι καθόν διοικητικές αρχές διατείνονται ότι αυτή αφορούσε αποκλειστικά και μόνο τον αριθμό των μελών της οικογένειας και των συντηρούμενων τέκνων που απαιτούνται για να μπορεί να εκδοθεί η «κάρτα οικογενείας». Καμία αλλαγή δεν αφορούσε τις προϋποθέσεις περί ιθαγένειας.

Όσον αφορά τα ζητήματα αντίθεσης προς την ευρωπαϊκή νομοθεσία τα οποία καταγγέλλθηκαν από τις προσφεύγουσες, η Avvocatura dello Stato απάντησε με τα επιχειρήματα που συνοψίζονται κατωτέρω.

- I. Σχετικά με την αντίθεση προς την οδηγία 2003/109/EK, η Avvocatura dello Stato αρνείται ότι η «κάρτα οικογενείας» εμπίπτει στην έννοια της «κοινωνικής αρωγής και κοινωνικής προστασίας». Συγκεκριμένα, υποστηρίζει ότι η κάρτα αυτή αποτελεί μέτρο «στήριξης της οικογενείας» και «μείωσης των δαπανών των υπηρεσιών για την οικογένεια». Ωστόσο, είναι ανεξάρτητη από το εισόδημα των αποδεκτών της. Επιπλέον, δεν υφίστανται παροχές οι οποίες καταβάλλονται [σελ. 4 του πρωτοτύπου] από τη δημόσια διοίκηση, καθότι οι εκπτώσεις διενεργούνται από παρόχους αγαθών και υπηρεσιών οι οποίοι συμμετέχουν στην πρωτοβουλία.
- II Για παρόμοιους λόγους, η Avvocatura dello Stato φρονεί ότι δεν υφίσταται αντίθεση προς την οδηγία 2011/98/ΕΕ. Υποστηρίζει ότι δεν πρόκειται για «οικογενειακές παροχές», καθώς δεν υφίσταται δημόσια συνδρομή στη χρηματοδότηση των εξόδων συντήρησης των τέκνων. Τούτο επιβεβαιώνεται από το γεγονός ότι η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει ήδη κινήσει διαδικασία λόγω παραβάσεως (αριθ. 2100/2019), για μη μεταφορά της οδηγίας 2011/98/ΕΕ εκ μέρους της Ιταλίας, όσον αφορά την αναγνώριση των κοινωνικών παροχών στους επί μακρόν διαμένοντες εργαζομένους τρίτων χωρών. Μεταξύ των κοινωνικών παροχών από τις οποίες αποκλείστηκαν παράνομα οι εργαζόμενοι τρίτων χωρών, η Επιτροπή δεν περιέλαβε την «κάρτα οικογενείας».
- III. Η Avvocatura dello Stato υποστηρίζει ότι η εθνική ρύθμιση δεν αντιβαίνει στην οδηγία 2009/50/EK, για τους ίδιους λόγους με αυτούς που αναφέρονται στο προηγούμενο σημείο II.
- IV. Κατά την Avvocatura dello Stato, είναι αλυσιτελής η επίκληση του άρθρου 24 της οδηγίας 2004/38/EK, δεδομένου ότι εάν ένας εκ των γονέων είναι υπήκοος κράτους μέλους της Ε.Ε., μπορεί να αποκτήσει την «κάρτα οικογενείας» για όλα τα άλλα μέλη της οικογενείας του, ανεξάρτητα από την ιθαγένειά τους.
- V. Η Avvocatura dello Stato αμφισβητεί επίσης την αντίθεση προς το άρθρο 29 της οδηγίας 2011/95/ΕΕ. Για τους λόγους που ήδη εκτέθηκαν στα προηγούμενα σημεία I και II, υποστηρίζει ότι η «κάρτα οικογενείας» δεν εμπίπτει στις παροχές «κοινωνικής αρωγής». Επιπλέον, κατά την Avvocatura dello Stato, το άρθρο 29 της οδηγίας 2011/95/ΕΕ δεν περιέχει κανόνες με άμεσο αποτέλεσμα, καθώς δεν είναι επαρκώς σαφές.

[παραλειπόμενα]

[αμιγώς εσωτερικά ζητήματα] Επομένως, η *Avvocatura dello Stato* ζητεί να απορριφθούν τα αιτήματα των προσφευγουσών.

4. Ως προς τη σκοπιμότητα υποβολής προδικαστικού ερωτήματος.

Δεδομένου ότι οι διάδικοι διαφωνούν σχετικά με την ερμηνεία του δικαίου της Ε.Ε., το παρόν δικαστήριο κρίνει σκόπιμο να παραπέμψει στο Δικαστήριο ορισμένα από τα ερμηνευτικά ζητήματα τα οποία τέθηκαν από τις προσφεύγουσες. Πράγματι, η επίλυση της διαφοράς εξαρτάται άμεσα από την απάντηση στα εν λόγω ερωτήματα.

Κατ' αρχάς, το παρόν δικαστήριο συμμερίζεται την ερμηνεία η οποία προτείνεται από την *Avvocatura dello Stato* ως προς την προσωρινή νομοθετική τροποποίηση που προβλέπει το άρθρο 90bis της πράξης νομοθετικού περιεχομένου 18/2020. Είναι προφανές ότι με τη νομοθετική αυτή παρέμβαση επιδιώχθηκε να επεκταθεί, για το έτος 2020, το εύρος των αποδεκτών της κάρτας, καταλαμβάνοντας και τις οικογένειες με ένα τουλάχιστον τέκνο, χωρίς να τροποποιείται, κατά τα λοιπά, η διάταξη του άρθρου 1, παράγραφος 391 του νόμου 208/2015, του οποίου γίνεται ρητώς επίκληση. Η διαφορετική ερμηνεία που προτείνεται από τις προσφεύγουσες προσκρούει στο γράμμα και στον σκοπό των διατάξεων. Εξάλλου, αν γινόταν δεκτή μια τέτοια ερμηνεία, το αίτημα των προσφευγουσών θα κρινόταν απαράδεκτο λόγω έλλειψης εννόμου συμφέροντος, καθώς θα επρόκειτο όχι για υφιστάμενη, αλλά για μελλοντική και δυνητική διακριτική μεταχείριση.

Τα ερμηνευτικά ζητήματα επί των οποίων διαφώνησαν οι διάδικοι εξαρτώνται, ως επί το πλείστον, από το κατά πόσον η «κάρτα οικογενείας» εμπίπτει ή όχι σε μία από τις έννοιες της «κοινωνικής ασφάλισης», της «κοινωνικής αρωγής», της «κοινωνικής προστασίας», της «πρόσβασης στα αγαθά και τις υπηρεσίες» και της «οικογενειακής παροχής» των οδηγιών που μνημονεύθηκαν ανωτέρω και του κανονισμού (ΕΚ) 883/2004.

Η υπό κρίση υπόθεση έχει την ιδιαιτερότητα ότι, πράγματι, η μείωση εσόδων που προκύπτει από την έκπτωση υπέρ των οικογενειών που δικαιούνται την «κάρτα οικογενείας» επιβαρύνει τους δημόσιους ή ιδιωτικούς παρόχους αγαθών και υπηρεσιών, που αποφασίζουν να συνάψουν τη σχετική σύμβαση με το Τμήμα Οικογενειακής Πολιτικής της Προεδρίας του Υπουργικού Συμβουλίου. Εντούτοις, η ως άνω [σελ. 5 του πρωτοτύπου] υπηρεσία είναι αρμόδια, με έξοδα που βαρύνουν τον κρατικό προϋπολογισμό, για την εξέταση των αιτήσεων, τη χορήγηση της «κάρτας οικογενείας» και τη δημοσίευση των ονομάτων των δημόσιων και ιδιωτικών φορέων που έχουν συνάψει τη σύμβαση. Τούτο δε πραγματοποιείται μέσω ιστοτόπου τον οποίο διαχειρίζεται εταιρία *in house*, η οποία ανήκει από το Υπουργείο Οικονομικών. [παραλειπόμενα]

Είναι βάσιμη η ένσταση του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους επί του ζητήματος (βλέπε 2.IV ανωτέρω) που τέθηκε από τις προσφεύγουσες σχετικά με το άρθρο 24, παράγραφος 1 της οδηγίας 2004/38/ΕΚ. Πράγματι, ο υπήκοος

κράτους μέλους της Ε.Ε. που διαμένει νόμιμα στην Ιταλία, μπορεί να αποκτήσει την «κάρτα οικογενείας», η οποία ισχύει για όλα τα μέλη του νοικοκυριού. Σε μια τέτοια περίπτωση, ο υπήκοος τρίτης χώρας δεν θα αποκλειόταν από τη χορήγηση της «κάρτας οικογενείας», δεδομένου ότι είναι μέλος της οικογένειας Ευρωπαϊού πολίτη και έχει δικαίωμα διαμονής. Συνεπώς, δεν απαιτείται η υποβολή σχετικού προδικαστικού ερωτήματος.

[παραλειπόμενα] [θέματα εσωτερικής διαδικασίας]

Τα νομικά ζητήματα τα οποία τίθενται από τις προσφεύγουσες και τα οποία αμφισβητούνται από την *Avvocatura dello Stato* πρέπει να επιλυθούν μέσω αυτοτελούς ερμηνείας του δικαίου της Ε.Ε. Συνεπώς, δεδομένου ότι πρόκειται για κρίσιμη διαφωνία μεταξύ των διαδίκων ως προς την εν λόγω ερμηνεία, πρέπει να υποβληθούν στο Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης τα προδικαστικά ερωτήματα που παρατίθενται στο διατακτικό.

Για τους λόγους αυτούς,

Α) Υποβάλλει στο Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

1. Αντιβαίνει στο άρθρο 11, παράγραφος 1, στοιχεία δ' ή στ' της οδηγίας 2003/109/ΕΚ εθνική ρύθμιση όπως η επίδικη, η οποία προβλέπει ότι η κυβέρνηση κράτους μέλους χορηγεί μόνο στους υπηκόους του κράτους μέλους και των λοιπών κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αποκλείοντας τους επί μακρόν διαμένοντες υπηκόους τρίτων χωρών, έγγραφο το οποίο παρέχει δικαίωμα έκπτωσης για αγορά αγαθών και προμήθεια υπηρεσιών από δημόσιους και ιδιωτικούς φορείς συμβεβλημένους με την κυβέρνηση του εν λόγω κράτους μέλους;
2. Αντιβαίνει στο άρθρο 12, παράγραφος 1, στοιχείο ε' της οδηγίας 2011/98/ΕΕ, σε συνδυασμό με το άρθρο 1, στοιχείο κστ' και το άρθρο 3, [παράγραφος 1,] στοιχείο ι' του κανονισμού (ΕΚ) 883/2004 ή στο άρθρο 12, παράγραφος 1, στοιχείο ζ' της οδηγίας 2011/98/ΕΕ εθνική ρύθμιση όπως η επίδικη, η οποία προβλέπει ότι η κυβέρνηση κράτους μέλους χορηγεί μόνο στους υπηκόους του κράτους μέλους και των λοιπών κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αποκλείοντας τους υπηκόους τρίτων χωρών που εμπίπτουν στο άρθρο 3, παράγραφος 1, στοιχεία β' και γ' της οδηγίας 2011/98/ΕΕ, έγγραφο το οποίο παρέχει δικαίωμα έκπτωσης για αγορά αγαθών και προμήθεια υπηρεσιών από δημόσιους και ιδιωτικούς φορείς συμβεβλημένους με την κυβέρνηση του εν λόγω κράτους μέλους;
3. Αντιβαίνει στο άρθρο 14, παράγραφος 1, στοιχείο ε' της οδηγίας 2009/50/ΕΚ, σε συνδυασμό με το άρθρο 1, στοιχείο κστ' και το άρθρο 3, [παράγραφος 1,] στοιχείο ι' του κανονισμού (ΕΚ) 883/2004, ή στο άρθρο 14, παράγραφος 1, στοιχείο ζ' της οδηγίας 2009/50/ΕΚ, εθνική

ρύθμιση όπως η επίδικη, η οποία προβλέπει ότι η κυβέρνηση κράτους μέλους χορηγεί μόνο στους υπηκόους του κράτους μέλους και των λοιπών κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αποκλείοντας τους υπηκόους τρίτων χωρών που είναι κάτοχοι της «μπλε κάρτας Ε.Ε.» της οδηγίας 2009/50/ΕΚ, έγγραφο το οποίο παρέχει δικαίωμα έκπτωσης για αγορά αγαθών και προμήθεια υπηρεσιών από δημόσιους και ιδιωτικούς φορείς συμβεβλημένους με την κυβέρνηση του εν λόγω κράτους μέλους;

4. Αντιβαίνει στο άρθρο 29 της οδηγίας 2011/95/ΕΕ εθνική ρύθμιση όπως η επίδικη, η οποία προβλέπει ότι η κυβέρνηση κράτους μέλους χορηγεί μόνο στους υπηκόους του [σελ. 6 του πρωτοτύπου] κράτους μέλους και των λοιπών κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αποκλείοντας τους υπηκόους τρίτων χωρών οι οποίοι είναι δικαιούχοι διεθνούς προστασίας, έγγραφο το οποίο παρέχει δικαίωμα έκπτωσης για αγορά αγαθών και προμήθεια υπηρεσιών από δημόσιους και ιδιωτικούς φορείς συμβεβλημένους με την κυβέρνηση του εν λόγω κράτους μέλους;

[παραλειπόμενα] [τυπικές διατυπώσεις]

Μιλάνο, 14 Σεπτεμβρίου 2020.

[παραλειπόμενα]